

**Відокремлений структурний підрозділ
«Івано-Франківський фаховий коледж»
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника»**

Циклова комісія професійної та практичної підготовки
(спеціальності «Дизайн»)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ КОМПОЗИЦІЇ

Освітня програма **ДИЗАЙН**

Спеціальність **022 Дизайн**

Галузь знань **02 Культура і Мистецтво**

Затверджено на засіданні циклової комісії
Протокол № 1 від “30” серпня 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи композиції
Рівень вищої освіти	початковий (короткий цикл)
Викладач (-і)	Стребкова Ірина Веніамінівна
Контактний телефон викладача	066 831 59 31
E-mail викладача	Iryna.Strebkova@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Практичні заняття
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Консультації	Середа 13,50
2. Анотація до курсу	
<p>Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “основи композиції” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки 022 спеціальності “Дизайн”. Предметом вивчення навчальної дисципліни є :</p> <p>формування творчої уяви і образного мислення, виховання широкої художньо-естетичної культури і художнього смаку; формування вміння аналізувати твори мистецтва, вести цілеспрямовані спостереження оточуючої дійсності, творчо відбирати їх в правдивій образній формі; формування у здобувачів передвищої фахової освіти теоретичних знань про закони і категорії композиції, освоєння методів формальної організації художнього твору, оволодіння основами творчої майстерності та використання цих знань у вирішенні творчих завдань різної складності й набуття практичних навичок у роботі з формою на площині та в об'ємі; оволодівати професійною майстерністю і вмінням застосовувати їх в художній діяльності.</p> <p>Міждисциплінарні зв'язки:</p> <p>Вивчення дисципліни передбачає зв'язок з кольорознавством, рисунком, живописом, психологією мистецтва та сприйняття художніх творів, культурологією, історією мистецтва, проектна графіка, проектування. Знання, вміння і навички, одержані здобувачами передвищої фахової освіти при вивченні спеціальних дисциплін, закріплюються в композиційних завданнях і знаходять творче застосування при виконанні учбових композицій.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>В теперішній час поняття “композиція” розглядається як явище діалектичне по своїй суті, так як воно увібрало в себе і структурну організацію художнього твору (образу) і систему ідейно-тематичних і формально-пластичних зв'язків і залежностей, і найважливіші закономірності побудови художнього твору, процесу його створення і сприйняття. Ці головні рівні поняття композиції виступають і основними напрямками формування навичок композиційної діяльності.</p> <p>Метою та завданнями курсу композиції є розвиток творчої уяви і образного мислення, виховання широкої художньо-естетичної культури і художнього смаку; формування вміння аналізувати твори мистецтва, вести цілеспрямовані спостереження оточуючої дійсності, творчо відбирати їх в правдивій образній формі, оволодівати професійною майстерністю і вмінням застосовувати їх в художній діяльності. До основних завдань відносимо і формування професійної грамоти, засвоєння методів і засобів творчого самовираження у процесі дизайнерської діяльності.</p> <p>Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачів передвищої фахової освіти повинні:</p> <p>знати :</p> <ul style="list-style-type: none"> - історичні аспекти розвитку композиційних вирішень, - теорію візуального сприйняття, - закони композиції, 	

- засоби композиції,
  - основні категорії композиції,
  - особливості принципів організації форм,
  - правила і засоби побудови композицій,
- вміти :**
- Використовувати професійну термінологію,
  - Будувати різноманітні композиції, відповідно до поставлених цілей,
  - Творчо працювати з формою на площині та в об'ємі,
  - Усвідомлювати механізм впливу композиційних закономірностей на емоційне сприйняття,
  - Використовувати набуті навички у творчій діяльності.

4. Результати навчання (компетентності)

ІК-Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі дизайну, або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій і методів дизайну та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

СК-3 Здатність здійснювати композиційну побудову об'єктів дизайну;

ПРН-1 Застосовувати набуті знання і розуміння предметної області та сфери професійної діяльності у практичних ситуаціях

ПРН-7 Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти для розроблення художньо-проектних вирішень.

ПРН-11 Розробляти композиційне вирішення об'єктів дизайну у відповідних техніках і матеріалах

ПРН-18 Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів дизайну.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	-
семінарські заняття / практичні / лабораторні	36
самостійна робота	54

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2	022 Дизайн	1	

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Форма і процес формоутворення. Поняття композиції. Аспекти розвитку, види композиції.	Практичне заняття	[1,5,7,8,13]	Виконання композиції на вільну тему з урахуванням розуміння поняття «художньої форми». Виконуються пошуки варіантів сюжетної композиції – начерки, етюди, ескізи. Виконання композиції на вільну тему відповідно до законів композиції. Формат : А-4. Матеріал : олівець, гелева ручка. Виконуються пошуки варіантів сюжетної	Максимальний бал за графічне виконання	лютий

			композиції – начерки, етюди, ескізи. (4 год)		
Структурний рівень форми. Матеріально-декоративний рівень форми.	Практичне заняття	[4,8,9,11,12]	Композиція як навчальний предмет. Наукова теорія композиції. Сприйняття. Художня форма і дійсність. Аналіз типології композиційних побудов. Еволюція композиційних вирішень. Виконання композиції на вільну тему з урахуванням розуміння поняття «художньої форми». Виконуються пошуки варіантів сюжетної композиції – начерки, етюди, ескізи. Виконання композиції на вільну тему відповідно до законів композиції. Формат : А-4. Матеріал : олівець, гелева ручка. Виконуються пошуки варіантів сюжетної композиції – начерки, етюди, ескізи. (4 год)	Максимальний бал за графічне виконання	лютий
Знакотипи графічної мови: точка, лінія, пляма. Емоційно - чуттєве сприйняття знакотипів та їх поєднання.	Практичне заняття	[3,5,13,14,]	. Основні поняття теорії композиції. Закони і категорії композиції. Первинні графічні елементи. Лінія, точка, пляма. Функції лінії і точки, їх графічні можливості. Силует і поле. Виконання композиції використовуючи тільки один із засобів композиційного вирішення (крапка, лінія, пляма) та сукупності лінії і крапки, плями і лінії. Передача стану і настрою сюжетної композиції. Формат : А-4. Матеріал : олівець, гелева ручка. Виконуються пошуки варіантів сюжетної композиції – начерки, етюди, ескізи. (4 год)	Максимальний бал за графічне виконання	березень
Закономірності та засоби створення композиції Колір як елемент форми. Композиційні взаємозв'язки	Практичне заняття	[14,17,19,20,21]	Об'єктивні властивості форми та закономірності її прийняття. Образно-асоціативне та абстрактне розуміння форми. Взаємовідношення форм у композиції. Загальні принципи організації	Максимальний бал за графічне виконання	березень

елементів форми.			композиційної рівноваги форм.Виконання абстрактної композиції враховуючи взаємовідношення та рівноваги форм у композиції. Передача стану і настрою сюжетної композиції. Формат : А-4. Матеріал : олівець, гелева ручка, фарби.. Виконуються пошуки варіантів сюжетної композиції – начерки, етюди, ескізи. (4 год)		
Закономірності композиційного формоутворення.	Практичне заняття	[21,22,3,8,24,]	Симетрія, дисиметрія, асиметрія як принципи організації композиції. Статика і динаміка як категорії композиції та їх значення для організації композиційної рівноваги. Виконання абстрактної композиції, відображаючи такі категорії організації композиційної рівноваги як Симетрія, дисиметрія, асиметрія. Передача стану і настрою сюжетної композиції.. Виконуються пошуки варіантів сюжетної композиції – начерки, етюди, ескізи. Виконання абстрактної композиції, відображаючи такі принципи організації композиційної рівноваги як статика і динаміка. Передача стану і настрою сюжетної композиції. Формат : А-4. Матеріал : олівець, гелева ручка, фарби.. Виконуються пошуки варіантів сюжетної композиції – начерки, етюди, ескізи. (4 год)	Максимальний бал за графічне виконання	квітень
Комбінаторика, біоніка та інші шляхи пошуку форми.	Практичне заняття	[1,7,8,15,19,20]	Стилізація як засіб композиції. Етапи і способи стилізації. Комбінаторика та її роль у вирішенні композиційних побудов. Ритм як засіб організації художньої форми. Метричний і періодичний ритм.Виконання сюжетної	Максимальний бал за графічне виконання	квітень

			<p>композиції із зображенням стилізованих елементів. Тематика на вибір здобувача передвищої фахової освіти. Передача стану і настрою сюжетної композиції. Виконання сюжетної композиції. Вияв змістовного центру композиції з використанням ритмічного ряду. Кольоровий ритм. Формат : А-4. Матеріал : олівець, гелева ручка, фарби. Виконуються пошуки варіантів сюжетної композиції – начерки, етюди, ескізи. (4 год)</p>		
Комбінаторика, біоніка та інші шляхи пошуку форми.	Практичне заняття	[7,8,12, 9,16,20]	<p>Гармонійні якості пропорції. Принципи членування форми. Категорії тотожності, нюансу, контрасту, гармонії. Виконання сюжетної композиції. Вияв змістовного центру композиції з використанням тотожності, нюансу, контрасту, гармонії. Передача стану і настрою сюжетної композиції. Формат : А-4. Матеріал : олівець, гелева ручка, фарби. Виконуються пошуки варіантів сюжетної композиції – начерки, етюди, ескізи. (6 год)</p>	Максимальний бал за графічне виконання	травень
Комбінаторика, біоніка та інші шляхи пошуку форми.	Практичне заняття	[8,9,12, 16,20,25]	<p>Об'єднання і протиставлення мас у композиції. Домінанта (композиційний центр) та акцент. Асоціація й інтерпретація як засоби художнього перетворення форми. Імпровізація. Композиція на сучасну тему. Можливість різних рішень при одній темі. Вибір мотиву. Сюжетно-тематичний центр композиції і засоби його виразу. Рішення композиції на основі цілеспрямованих спостережень. Підготовчі</p>	Максимальний бал за графічне виконання	травень

		<p>вправи – замальовки найбільш виразних і пластичних мотивів, груп людей у взаємодії з середовищем, типажі, рухи і виразні жести. Ескіз станкової картини або графічних станкових листів, об'єднаних єдиним задумом. Підготовка та виконання етюдного, ескізного матеріалу, виконаного на основі натурних виходів відповідно до задуму композиції. Передача стану і настрою сюжетної композиції. Формат : А-4. Матеріал : олівець, гелева ручка, фарби. Виконуються пошуки варіантів сюжетної композиції – начерки, етюди, ескізи.</p> <p>(6год)</p>		
--	--	---	--	--

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень здобувачів передвищої фахової освіти, що регламентовані в коледжі. Допуск до іспиту становить повне виконання практичних завдань.</p> <p>Поточний контроль, тематичний контроль, підсумковий контроль, усний індивідуальний контроль, письмовий контроль.</p> <p>«відмінно» - здобувач передвищої фахової освіти демонструє повні глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень знань, умінь і навичок, правильно будує предмети і композицію, підбирає колорит твору, , виказує уміння приймати рішення в нестандартних ситуаціях, вільне оперування різними живописними техніками та матеріалами, знає пам'ятки мистецтва, авторів та художні живописні твори, порушує та дає чіткі відповіді на проблемні аспекти з тематики, що вивчається;</p> <p>«добре» - здобувач передвищої фахової освіти демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні неточності у побудові, композиції, колориту, вміє застосувати будь-яку техніку живопису, і, допускає окремі несуттєві помилки та неточності;</p> <p>«задовільно» - здобувач передвищої фахової освіти володіє більшою частиною технічних прийомів живопису, але допускає істотні помилки у зроблених практичних заняттях, композиції, колориту, побудові об'єктів, малює не досить послідовно й логічно, не завжди вміє застосувати набуті знання для створення уявних чи декоративних композицій, не працює над самостійними та домашніми завданнями, нечітко,</p>
-----------------------------------	--

	іноді невірно формулює основні теоретичні положення чи причинно-наслідкові зв'язки; «незадовільно» - здобувач передвищої фахової освіти не володіє достатнім рівнем знань, умінь, навичок, технікою та технологією живопису, не вміє застосовувати на практиці знання з основ композиції, кольорознавства, рисунку тощо.
Вимоги до практичної роботи	Оскільки весь курс орієнтовано на практичне виконання графічних робіт (близько 15 робіт), то процес виконання та завершення контролюється на кожному етапі. На кожне завдання здобувачу передвищої фахової освіти відведено 10 робочих днів або 2 тижні. Крім графічної частини практичної роботи оцінюється і оформлення та презентація шпалери на семестровому огляді
Семінарські заняття	Оцінюється відвідуваність усіх практичних занять упродовж семестру за 5-бальною шкалою. Підготовка та виконання практичних графічних робіт. Одне завдання 1-5 балів. Оцінювання індивідуальних творчих завдань 1-5 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні допуску до іспиту враховуються навчальні досягнення здобувачів передвищої фахової освіти (виконання практичних завдань), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин, при виконанні завдань для самостійної роботи.

7. Політика курсу

Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється здобувачеві передвищої фахової освіти за курс, становить 5 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань, підсумкове тестування, самостійну роботу та бали, отримані під час іспиту. Допуск до іспиту передбачає виконання повної програми практичних завдань. При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність здобувача передвищої фахової освіти на заняттях, активність здобувачів передвищої фахової освіти під час практичних занять; недопустимість пропусків; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання практичних завдань; копіювання та плагіат, а також результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять. Здобувач передвищої фахової освіти, який не виконав загальний обсяг практичних завдань, до іспиту за відомістю №1 не допускається.

8. Рекомендована література

1. 1. Антонов В.Л., Шубович С.А. Архітектурна композиція як система “середовище-людина”.–К.:НПТИАГ, 1999.–72 с.
2. Боднар І.Я. Основи композиції / Методичні вказівки для студентів I курсу – Львів, ЛДПДМ, 1987.
3. Костенко Т.В. Основи композиції та тримірного формоутворення: Навчально-методичний посібник. - Харків, 2003.
4. Костенко Т.В. Основи композиції – Харків, 2003
5. Легенький Ю.Г. Дизайн. Культурологія та естетика. - К., 2001.
6. Михайленко В.Є., Яковлев М.І. Основи композиції: Навчальний посібник -К.: Каравела, 2004.
7. Новицька О.Р. Основи композиції. навчально-методичні рекомендації до проведення теоретичних занять з курсу. / Івано-Франківськ, 2007. – 89 с.
8. Практикум з художньо-графічних дисциплін. - Івано-Франківськ, 1995.
9. Стребкова І.В. Методичні вказівки для проведення занять з дисципліни «Основи композиції» для спеціальності 022 «Дизайн» / Ірина Веніамінівна Стребкова. – Івано

Франківськ: відокремлений структурний підрозділ «Івано-Франківський фаховий коледж»
Прикарпат. нац.ун-т ім. Василя Стефаника, 2021. – 25 с.

10. Шубович С.А. Архітектурна композиція в світі міфопоетики: Монографія -
Харків: РИП “Оригінал”, 1999. - 637 с.

11. Шубович С.А. Середовищні архітипи - фактор архітектурної композиції. //
Громадське будівництво. Вип. 25. – К.: Техніка, 2000. – С 12-23.

12. Як побудувати композицію і перспективу / Під ред. Т. Минеджян – Балашиха,
Московская обл.: «Астрель», 2002

Викладач _____ **Ірина Веніамінівна Стребкова**